

РЕШЕНИЕ

№ 2204

гр. София, 04.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 6 състав,
в публично заседание на 21.06.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **14349** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по иск, предявен от Д. Т. М., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 100 лв., за периода от 16.12.2019 г. до 22.12.2019 г., за които се твърди, че са настъпили в резултат на незаконосъобразни бездействия на служители на ответната страна.

Ищецът твърди, че в периода от 02.12.2019 г. до 08.12.2019 г. търпял неимуществени вреди поради наличие на хлебарки и дървеници в килията му. . Денонощно бил хапан, насекомите пълзели по дрехите му, а околните си мислели, че е „мизерник“. Ищецът посочва, че затворническата администрация не пръска и не му позволява да закупи и използва препарати срещу инсектите. На поставените въпроси и искания му получавал подигравки, че въкъщи такива проблеми няма и да пише жалби. Счита, че по този начин се нарушава чл.3 от ЗИНЗС.

В проведените открити съдебни заседания ищецът се представлява от адв. И., която моли съда да уважи изцяло исковата претенция, която счита за основателна и доказана. Посочва, че от събраните по делото писмени и гласни доказателства се установява, че е налице явление ухапвания от дървеници и то не единични, което

довело до безпокойство, нарушен начин на общуване, нарушен нарушен апетит и др. – което говори, че се е отразило сериозно, стресирало го е. Ответникът е имал специално разпореждане от 2017 г., което е приложено по делото - предписание от 12.6.2017г. с рег. № 5631, издадено от ГДИН, видно от което се препоръчва и предписва дезинсекция с третиране през интервал от 7 до 10 дни от професионална фирма, като е цитиран договор. От 2017 година до настоящия момент такова третиране, в такъв интервал от време не е извършен. Видно от разпита на свидетеля това се дължи на популацията, която се е разраснала, тъй като те се възпроизвеждат на всеки 3-5 дни, а без професионални препарати популацията се разраства много. Тези инсекти са опасни за здравето, тъй като са кръвосмучещи, разнасят инфекции. А в затвора има инфекции – туберкулоза, спин и други. Във връзка с пандемията подобен източник на зарази – дървеници е прекомерно опасен, но не се вземат адекватни мерки. Приложените договори по делото за третиране от професионална фирма не отговаряли на предписанието, както цитирала. Няма доказателства от ответника, че същият изпълнява предписанието и че е предприел такива действия. Доказано е, че ответникът не изпълнява собствените си разпореждания, с което се доказва, че не е извършвал служебните си задължения. Позовава се на делото „В. срещу България“, че когато е налице правонарушение се санкционира нарушителя и се присъжда обезщетение на пострадалото лице в тази връзка. Тези нарушения рефлектират негативно върху неговата личност. Обезщетението за вреди според практиката на Европейския съд за правата на човека следва да обхваща не само претърпените вреди, но и санкция, завишаваща сумата на обезщетението, за да бъде дисциплиниран ответника, причинил вредите. Претендира обезщетение от 100 лв. и направени разноски – 350лв. адвокатско възнаграждение, което ѝ е заплатено. По повод оспорването от прокурора, сочи че поради самият факт, че е издадено предписание и и продължава да действа и не е отменено, значи че има сериозна причина. При липсата на дървеници нямало да има предписания, договори и фирми за третиране на този тип вредители, както и редица дела. Ищецът конкретно е хапан и конкретно е подал жалба.

В писмен отговор от 12.08.2020 г. и писмена молба от 06.04.2021г., ответната страна, представлявана от юрк. Н. Д., оспорва допустимостта на исковата молба, предвид наличието на други дела в АССГ, идентични освен исковия период. Изразява становище за неоснователност и недоказаност на претенцията. Твърди се, че от исковата молба не се установява неизпълнение на задължение, вменено със закона на ответника, с което да е нарушен чл. 3 от ЗИНСЗС. Липсва един от елементите на фактическия състав – наличие на претърпени вреди и на причинна връзка. Посочва се, че неимуществените вреди не се предполагат, а подлежат на доказване на общо основание, като в конкретния случай липсват доказателства за наличие на нарушено психично или физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на ответника. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал.3 и ал. 8 ГПК във връзка с чл.144 от АПК. Оспорва претенцията за заплащане на адвокатския хонорар на ищеца, тъй като не е доказана възмездност при оказване на правна помощ, както и че ищецът е освободен от държавна такса.

Участващият по делото прокурор от СГП дава заключение, че исковата претенция е неоснователна и недоказана, нито по основание, нито по размер, поради което следва да бъде отхвърлена. Ищецът не е доказал претендираните неимуществени вреди от

ухапвания от дървеници. Данни за такива същества не се събрали по време на съдебното дирене. Предлага да не бъдат кредитирани показанията на свидетеля Н., същият никога не виждал дървеници, сгрешил относно размера и формата, като пояснява какво представляват. По делото не се доказало дали конкретно ищецът е ухапан конкретно от дървеници, а не дали е имало дървеници в затвора.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

Установява се, че Д. Т. М. е постъпил в Затвора С. на 16.02.2012 г. за изтърпяване на присъда лишаване от свобода от 18 години. Настанен е в 12-та група, спално помещение № 8. От 11.03.2020г. е преместен в П. за доизтърпяване на наказанието.

Съгласно договор, сключен на 13.11.2018 г. между ГДИН и лицензиран търговец [фирма], дезинсекция на сградите на ГДИН се извършва 6 пъти годишно, а дератизация – 2 пъти годишно. В становище от 17.02.20 г. от еколог при [фирма] е посочено, че дезинсекция на сградите се провежда на всеки 2 месеца, което би било достатъчно при спазване на всички санитарно – хигиенни мероприятия в секторите. При възникване на извънредни епидемиологични обстоятелства или увеличаване на популацията дружеството има ангажимент да проведе извънредни обработки в рамките на 48 часа.

Представен са протоколи за ДДД обработка, извършена от служители на [фирма] на помещенията в Затвора С. на 05.11.2019 г. и на 30.01.2020 г.

Според справка от 19.02.20 г., изготвена от началник сектор ФЛКР при Затвора С., периодът, който е посочен в исковата молба, е извън плановия график на проведените мероприятия по ДДД, а обработки са извършвани съгласно договора на 15.11.2019 г. и на 30.01.2020 г.

Установява се, че с предписание от 12.06.2017 г., издадено от инспектори при ГДИН, на началника на Затвора С. е предписано в срок до 10.07.2017 г. да организира извършване на конкретно посочени санитарно-хигиенни мероприятия, с цел трайно решаване на проблема с дървениците в корпуса на Затвора С..

В представена по делото от процесуалния представител на ищеца декларация от 05.02.2021 г. С. Н. Н., пребиваващ в Затвора С., заявява, че в периода от 16.12.2019г. до 22.12.2019г. бил настанен в едно спално помещение с Д. М..

По делото са изслушани показанията на С. Н. Н., който заявява, че познава Д. от 2015 година, края на месец октомври – ноември, работели заедно – Д. в библиотека, а той бил чистач. Следващата година бил настанен в 12 група. Началото на 2018 – 2019г. били заедно в една килия. Ремонтирали помещението и ги преместили в друго 22 дни и след ремонта ги върнаха. В това помещение, в което били настанени месец декември 2019 - имало дървеници страшно много и хлебарки. Не пръскали в това помещение. Никой не е пръскал с препарати, докато били там. Хлебарките не са ги хапали, те лазели по леглото, по масата, по дрехите. Д. и двамата ги хапали, чаршафите целите в кръв, навсякъде много дървеници. Ухапването от дървеници не било толкова болезнено, но ставали пъпки, сърби, чешеш се постоянно, и е зачервено мястото на ухапване, не е приятно. Възпалението от ухапването продължава доста време, около седмица. Виждал ищеца и през нощта някой път, когато се събудел – той не спял. Питал го защо не спи и той му отговарял, че не може да спи, понеже е нахапан от дървеници. На другия ден също се оплаквал. Виждал много зачервявания, виждал чаршафите и възглавницата със следи от кръв–като ги убиеш дървениците, цапало се с кръв. Ищецът като не спи през нощта – не знае дали е успявал да се наспи,

но се оплаквал, че не е могъл да спи през нощта, много често спял и през деня. Според свидетеля не е спял редовно и продължително, сънят му бил накъсан. От недоспиването бил раздразнителен, нервен и казвал, че чак не му се яде, нямал апетит. Целият нахапан, не можел да спи. На надзорния състав се оплаквал, пишел молби, жалби. Дискомфортно се чувствал, искал връзка със социалните работници, искал нещо да напръскат докато били там, но не напръскали с никакви препарати. Искал да се напръска с препарат, не знае дали са отпусkali препарати. Изнервен бил, от което станал по затворен, не бил контактен и весел, и го питал какво става. Казвал, че не е добре, нахапан целия от дървеници. Имал някакви мазила, ходил на лекар. На въпроси на прокурора свидетелят описва дървеницата - малка, малко продълговата, като муха, но по-малка, когато е нахранена и се стисне пръска кръв и мирише отвратително, описва я черна, няма крила, като форма прилича на калинка, по-малка. По отношение на пръскането в това помещение не може да каже, то е за временно настаняване, но сочи, че пръскат, когато пръскат на етажa – през период от 2-3 месеца.

Показанията на свидетеля са ясни, непротиворечиви и кореспондират с приетите по делото писмени доказателства, поради което съдът ги кредитира. Що се отнася до описанието на дървениците, доколко и дали описанието на инсектите от свидетеля изпълва такова на дървеница, следва да се има предвид, че свидетелят описва насекоми, които създават неблагоприятни усещания у пребиваващите в килията и за отстраняване на въпросните насекоми са дадени предписания и е сключен договор за ДДД обработка и в този смисъл ги взема предвид, като потвърждаващи твърденията на ищеца.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 16.12.2019 г. до 22.12.2019 г., през който е излежавал присъда лишаване от свобода в Затвора С., е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", което е юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3, регламентиращ изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

По отношение на допустимостта с оглед други заведени дела от ищеца в АССГ следва да се има предвид, че за конкретния период от 16.12.2019 г. до 22.12.2019 г. с твърдения за вреди поради наличие на хлебарки и дървеници в килията, не се установява друго дело, поради което искът като допустим следва да се разгледа.

Основателността на предявения иск предполага установяване наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от

ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението. Неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Д. М. неимуществени вреди – нарушено лично достойнство, неудобство, стрес и унижение, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 КЗПЧОС: наличие на вредители –дървеници и хлебарки, непредприемане на ефективни мерки за дезинсекция.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Ищецът обосновава исквата си претенция с твърдения за наличие на дървеници и хлебарки в спалното помещение, в което е бил настанен в процесния период и недостатъчно обезпаразитяване.

От събраните по делото писмени и гласни доказателства се установи, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция и дезинсекция, в

спалното помещение, в което ищецът е бил настанен в периода от 16.12.2019 г. до 08.12.2019 г., са били налице много дървеници и хлебарки. От показанията на свидетеля Н. се установява, че в помещението, в което са били настанени с М., проблемът е бил сериозен, тъй като е имало хлебарки, които лазели по пода и страшно много дървеници, които хапали пребиваващите, по чаршафите и възглавниците в кръв, навсякъде много дървеници. Ищецът бил хапан, в резултат на което получавал сърбежи и възпаления и не можел да спи през нощта, сънят му бил накъсан, спял и през деня, изнервил се, нямал апетит, станал по-затворен, ходил на лекар, има някакви мазила. Според свидетеля М. се оплаквал на надзорния състав, пишел молби, жалби, искал да бъде напръскано срещу инсектите докато са там, но не напръскали с никакви препарати. Пръскали на етаж през период от 2-3 месеца.

Ответникът не ангажира доказателства, които да опровергават твърдението за наличие на дървеници в спалното помещение, в което е бил настанен М. или да отхвърлят наличието изобщо на хапеци насекоми, които се описват и от свидетеля, и от ищеца, и предвид наличие на които са давани предписания и е сключван договор за ДДД. Макар в отговора на исковата молба да е изразено становище за нейната неоснователност, ответникът не отрича обстоятелството, че в Затвора С. е налице сериозен проблем с вредители инсекти. По делото не бе предоставена никаква информация във връзка с твърдението за наличие на дървеници и хлебарки, както и за предприетите действия от администрацията за решаване на този сериозен проблем. В тази връзка следва да се посочи, че предприетите действия за обезпаразитяване, които се извършват шест пъти годишно или на всеки два месеца, не обуславят извод за изпълнение на задълженията на затворническата администрация за осигуряване на добри хигиенно-санитарни условия за лишените от свобода. Напротив, липсата на резултат от така извършваните дейности по дезинфекция, дезинсекция и дератизация, сочат на неизпълнение на това задължение, по отношение на достатъчно и качествено обезпаразитяване. Този извод се подкрепя и от представеното по делото предписание от 12.06.2017 г. от инспектори при ГДИН, съставено значително преди процесния период. По делото обаче не са ангажирани никакви доказателства за изпълнение на предписанията от началника на Затвора С., както и за предприемане на последващи действия с цел унищожаване на вредителите, включително чрез увеличение на честотата на дейностите по дезинфекция и дезинсекция. Поради това съдът приема за установено неизпълнението на изискването за хуманно и неунизително отношение, изразяващо се неосигуряване на благоприятни и здравословни санитарно-битови условия и в частност недостатъчно обезпаразитяване.

С оглед гореизложеното съдът приема, че искът е основателен. Ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унизително отношение. Установеното недостатъчно обезпаразитяване, довело до постоянно наличие на дървеници, причиняват емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Неизпълнението на задължението на администрацията за осигуряване на добри и здравословни санитарно-битови условия, чрез достатъчна и качествена дезинсекция, довело до наличието на дървеници, обуславят извод за „нечовешко“ и „унизително“ отношение спрямо ищеца, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието и неимуществените вреди - поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС).

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В случая, като се отчете обстоятелството, съставляващо проявление на нарушението на чл.3, ал.1 във вр. с ал.2 ЗИНЗС –лоши санитарно-хигиенни условия, проявени в наличието на дървеници; период на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство); характерът и интензитет на породените страдания и негативни преживявания и последиците за физическото и психическото здраве, от установеното нарушение на чл. 3, ал. 1 вр. ал. 2 ЗИНЗС и при прилагането на чл. 284, ал.2 ЗИНЗС, съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 100 лв., в какъвто размер е и претенцията.

При този изход на спора и на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ на ответната страна би следвало да се възложат направените от ищеца разноски в хода на съдебното производство. В случая обаче е основателно възражението на ответника за липсата на доказана възмездност на правната помощ. Съдът отчита, че ищецът декларира липса на достатъчно приходи за заплащане на държавна такса, като са приложени и данни за получаваните такива в справка

от началника на Затвора С.. С разпореждане по делото съдът е отчетел материално положение на ищеца, което не му позволява да заплаща такси и разноски по делото и го е освободил от заплащане на държавна такса. Поради това искано от самия ищец освобождаване от държавна такса, в размер на 10 лв., не може да се направи обоснован с данните по делото извод, че е могъл да направи разноски от 350 лв. за адвокатски хонорар. Адвокатското възнаграждение не е уговорено по реда на чл.38, ал. от ЗА. Ето защо не следва да се присъжда претендираното адвокатско възнаграждение, като недоказано да е било платено.

Воен от горното Административен съд София – град, I-во отделение, 6 състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП да заплати на Д. Т. М., ЕГН [ЕГН], обезщетение за неимуществени вреди в размер на 100 лв. (сто лева), за периода от 16.12.2019 г. до 22.12.2019 г., претърпени от противоправни бездействия на служители на ответника, изразяващи се в неосигуряване на нормални санитарно-хигиенни условия–недостатъчно обезпаразитяване в Затвора [населено място].

Решението може да бъде обжалвано пред тричленен състав на Административен съд София – град, в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: